

ФЕСТИВАЛЬ «ДЗВОНИ ЛЕМКІВЩИНИ» ЯК ЕТНОГРАФІЧНА СПАДЩИНА ЛЕМКІВСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Постановка проблеми. Фестиваль «Дзвони Лемківщини» у м. Монастириськ на Тернопільщині є досить особливим у етнографічному напрямі. Він проводиться на знак вшанування депортації етнічних українців з Лемківщини, Надсяння, Холмщини.

Лемки - західна етнографічна гілка українського народу, яка спокон віків проживає по обох схилах Карпат. Гори поділяють Лемківщину на дві частини, що розміщені на території трьох держав - Польщі, Словаччини та України. Північна - галицька, південна - словацька і закарпатська. Кордони цього краю творять форму трикутника, повернутого вершиною на Захід, від р. Сян до р. Попрад. Територія Лемківщини простягається від західного кордону України на 130-150 км.

Таким велелюдним зібранням лемків із всієї України та різних куточків світу засвідчується, що «всупереч спробам асимілювати, розсіяти де-інде, цей пласт населення – воно вижило і пам'ятає своє коріння й трагічну історію свого народу», - сказав голова Всеукраїнського товариства «Лемківщина» Олександр Венгринович на фестивалі «Дзвони Лемківщини».

За його словами, лемків хотіли позбавити українства у 1944-1946 роках під час депортації з Лемківщини та інших етнічних українських земель, що були на території Польщі. У той час майже півмільйона українців було депортовано із прадідівських земель. Але тут, на Тернопільщині та в інших областях, куди переселили лемків, вони знайшли другу малу батьківщину.

Мета статті – наукова спроба опису мистецького фестивалю «Дзвони Лемківщини», який проводиться щорічно на у м. Монастириськ, що на Тернопільщині, дослідити особливості та етнографічний екскурс у історію становлення фестивалю.

Виклад основного матеріалу. Фестиваль «Дзвони Лемківщини», у сьогоденні визнано міжнародним, щоб представити культуру лемків, на свято постійно прибувають десятки колективів та виконавців з різних областей України та зарубіжжя: колективи із Сербії й Хорватії, Польщі, Словаччини, Канади та США [2].

Перший день, традиційно – присвячений дітям. Їх знайомлять з лемківською культурою, звичаями, обрядами. Для наймолодших організують чимало забав, спортивних змагань. А ще всі разом запалюють символічну ватру – знак пам'яті про предків, традиції і цінності яких зобов'язалися передати з покоління в покоління.

Місцевою говіркою, мелодійною піснею, самобутніми майстер-класами, церковним передзвоном «фестивалю» багато днів підряд, так, як може святкувати цей гордий, незламний і талановитий етнос.

Веселкова гама вишиванок, у якій одягаються фестивалні гості, створюють особливу атмосферу самобутнього та унікального свята.

Поміж барв вирізняються червоні і чорні кольори, як символ радості і втіхи, туги й розлуки, після того учасники фестивалю проходять урочисто ходою центральною вулицею міста, під час якої покладають квіти до пам'ятника Тараса Шевченку, пам'ятного знаку депортації лемків та фігури Покрови Пресвятої Богородиці, біля якої відправлено молебінь де було пом'януто жертви великого переселення, які загинули від тоталітарного режиму, героїв-лемків, які в зоні бойових дій АТО хоробро полягли за територіальну цілісність нашої держави.

У «Лемківському селі» задзвеніли фестивалні дзвони, як урочисто підняли прапори України та Всеукраїнського товариства «Лемківщина» [1].

Той передзвін тут, на головній сцені Ватряного поля, підсилюється душпастирським благословенням владики Бучацької єпархії УГКЦ Димитрія Григорака та молитвою за мир в Україні і, звичайно, театралізованою етно-виставою, присвяченою пам'ятним подіям.

У музейному комплексі «Лемківське село» завжди розгортають тематичні експозиції. На полі, де буде палати ватра, учасники фестивалю оглядають містечко народних промислів, експозиції у музейних приміщеннях та дегустують традиційну лемківську кухню.

Надзвичайно вагомий імпульс завжди мають вітальні слова до зібрання поважних представників діаспори: голови Світової федерації українських лемківських об'єднань Ярослави Галик, членів СФУЛО, голів об'єднань: Польщі – Штефана Клапика, США – Андрія Хомика, Канади – Андрія Ротка, Словаччини – Павла Богдана, Сербії – Велимира Паплацька, голови культурно-просвітницького товариства Карпати – Липовляни (Хорватія) Івана Семенюка.

Всі лемківські ватри в світі демонструють і популяризують говірку, пісні, танці, акумулюючи їх в історичний інструмент пам'яті. І як на теренах краю не створити музей «Лемко Світу» де старші передаватимуть естафету молодим як запашний коровай з нового врожаю [1].

Великою популярністю та зацікавленістю завжди користується фото - виставка «Обличчя Лемківщини», яка має місце на кожному фестивалі.

Висновки. Важливою новиною минулорічного фестивалю, стало те, що на території проведення фестивалю збудують лемківське село - «Монастирська» стане міжнародним центром лемківської культури.

Тут пануватиме лемківський дух, тут буде наш Єрусалим. Першим кроком до розбудови цього місця стане створення музею, що розляжеться на восьмистах метрах квадратних. Це буде один із найкращих музеїв лемківської культури у світі. Таким чином ми зможемо зберегти культурну спадщину, яку наші вороги хотіли відправити в безодню забуття. І прикро, що до сьогодні ніхто не вибачився перед лемками за ту трагедію. Прикро говорити, що цей самий тоталітарний режим, який усе зробив для тієї депортації, перефарбований в інший колір, і далі знущається з нашого українського народу. Тому вже від сьогодні працівники музейного комплексу «Лемківське село» готують багато цікавинок для майбутніх фестивалів цієї визначної події.

ЛІТЕРАТУРА

1. Венгринович О. - із спогадів про Музейний комплекс «Лемківське село» / О. Венгринович, Тернопіль - Монастирськ, 2020р.
2. Грабчак В. «У двадцятье кличуть дзвони нас (XX Міжнародний фестиваль лемківської культури «Дзвони Лемківщини») / В. Грабчак, Тернопіль. 2019 р.

Кінаш Олег

Науковий керівник – доц. Ороновська Лариса

«КОЛЕКТИВНЕ ІНСТРУМЕНТУВАННЯ ЯК ФОРМА СПІВ ОРГАНІЗАЦІЇ ТВОРЧИХ ШКОЛЯРІВ»

Постановка проблеми. Проблема, яка виникає при розгляді теми «Колективне інструментування як форма спів організації творчих школярів», полягає в тому, що в сучасному світі все більше та більше уваги приділяється індивідуальним досягненням та успіхам. У такому контексті колективне інструментування може виявлятися недоцільним та неефективним, оскільки зазвичай здійснюється у групі творчих особистостей, які мають різний рівень навичок та індивідуальні підходи до творчості.

Проте, не слід забувати, що колективне інструментування може допомогти вирішувати ряд проблем, з якими зіткнулися школярі в сучасному світі, таких як недостатня комунікація, низький рівень соціальної активності та ефективності, а також відсутність навичок співпраці та колективної роботи. Тому важливо знайти способи поєднати індивідуальні досягнення та успіхи з колективними зусиллями, що дозволить школярам не тільки розвиватися як творчі особистості, але й вчитися працювати у команді та досягати спільних цілей [1, с. 50].

Мета статті - є розглянути та проаналізувати можливості та переваги колективного інструментування як форми співорганізації творчих школярів. В статті будуть розглянуті основні аспекти та принципи колективного інструментування, вказані його переваги та недоліки, а також наведені приклади успішного застосування даної форми співпраці в освітньому процесі. Крім того, у статті будуть запропоновані рекомендації щодо ефективного використання колективного інструментування для розвитку творчих здібностей та співпраці